

Володарі півночі. Книга 3

Бернард Корнвелл

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — Борис Превір

© Readberry. Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Частина перша Король-невільник

Я шукав темряви. Тієї літньої ночі, раз по раз визираючи з-за хмар і неабияк дратуючи мене, у небі ясно світив півмісяць. Мені ж була потрібна темрява.

Я виніс два шкіряні мішки на пагорок, що позначав північну межу мого хутора. Мій хутір. Він називався Фіфгідан. Ним король Альфред винагородив мене за службу при Етандуні, де на довгому зеленому пагорбі ми розбили данське військо. Це була битва стін щитів, і в ній Альфред відновив свою владу, розбив данів і вберіг Вессекс. Смію зауважити, що мій внесок у ту перемогу був чи не найбільший. Я втратив жінку й товариша, був поранений списом у ногу — і в нагороду за все це отримав від Альфреда Фіфгідан.

П'ять Шкур. Ось що значить ця назва. П'ять Шкур! Тих земель заледве вистачає на утримання чотирьох невідільницьких родин, що обробляють поля, стрижуть овець і ловлять рибу в річці Кенет. Інші вояки здобули величезні угіддя, церкві перепали багаті ліси й пасовиська, а мені — П'ять Шкур! Я ненавидів Альфреда — жалюгідного, богомільного, котрий не довіряв мені, бо я північна нехристь. Я повернув йому королівство в битві при Етандуні, а за це він дарував мені Фіфгідан. Негідник.

Тож я виніс мішки на приземкуватий пагорок, поскубаний вівцями. Скрізь на ньому лежали величезні сірі брили, котрі відсвічували білим світлом, коли з-за подертих хмар виглядав місяць. Я присів біля одної з них, біля мене схилилася Гільда.

Це була моя тодішня коханка. Раніше вона служила черницею в Сіппангамі, а тоді місто захопили дани і зробили з неї свою хвойду. Тепер же вона була зі мною. Інколи я чув уночі, як вона молиться, і молитви ті були сповнені сліз та відчаю. І хоч я розумів, що рано чи пізно вона повернеться до свого бога, та в ті дні я був її розрадою.

— Чого чекаєш? — спитала вона.

Я приклав палець до губ, наказуючи мовчати. Вона дивилася на мене. Мала видовжене обличчя, великі очі, а з-під хустки вибивалося золотисте волосся. Я вважав, що дорога в черниці їй уже навіки закрита, проте Альфред, звісна річ, хотів, аби вона повернулася в монастир. Власне, через це я їй дозволив їй залишитись зі мною: щоб подратувати його, негідника.

Я чекав, бо хотів упевнитися, що за нами не стежать. Втім, це було малоімовірно, адже народ не виходить з дому серед ночі, коли світом бродять нічні почвари. Гільда трималася за свій хрест, але мені в темряві було добре. Ще змалку я навчився любити ніч. Я скедугенґан, бродяча тінь, істота, яку всі бояться.

Вичекавши, аж доки переконався, що крім нас на пагорку нікого немає, я витяг Осине Жало — свій кинджал, вирізав із землі шмат дерну й поклав біля себе. Відтак заходився копати яму, складаючи землю на свій плащ. З кожним ударом лезо натикалося на крейду й камінці, і я знав, що покоцаю Осине Жало, та не зупинявся, доки не вириє ямку завглибшки з дитячу могилку. Туди ми поклали мішки, в яких зберігався мій скарб: золото, срібло — все багатство, яким я не хотів обтяжувати себе. Тепер мої статки склалися з п'яти шкур, двох клинків, кольчуги, щита, шолома, коня і кістлявої черниці, а от вояків для оборони скарбу я не мав, тому вирішив надійно заховати його. Залишивши собі зовсім трохи срібняків, решту я склав у яму, засипав землею, як слід утрамбував і прикрив дерном. Дочекавшись, коли з-за хмари впливе місяць, я огледів долину й запам'ятав місце сховку, відмітивши його про себе за навколишніми валунами. Одного дня, коли в мене будуть списи для захисту свого скарбу, я повернусь по нього.

Гільда кинула погляд на сховок.

— Альфред каже, ти мусиш лишатися тут, — сказала вона.

— Хай краще в горло собі насчить, — огризнувся я. — Сподіваюся, той негідник похлинеться і хоч так здохне.

Незабаром король мав померти, бо він був дуже слабкий. Мав лише двадцять дев'ять літ віку — на вісім більше від мене, — та виглядав на всі п'ятдесят, тому я, як і багато хто, вважав, що йому лишилося не більше двох-трьох років. Він весь час як не тримався за болючий живіт, так біг до нужника або дрижав, як у пропасниці.

Гільда торкнулася дерну зверх сховку.

— Це означає, що ми повертаємось до Вессексу? — спитала вона.

— Це означає, — відказав я, — що ніхто не подорожує серед ворогів зі своїм скарбом. Залишити його тут — надійніше. А як будемо живі, заберемо.

Вона не відповіла. Ми віднесли землю, що лишилася на моєму плащі, до річки й висипали у воду. А зранку взяли коней і подалися на схід. Ми прямували до Лундена, бо звідти беруть початок усі дороги. Туди мене вела доля. Це був рік 878-й, мені був двадцять один, і я вірив, що своїм мечем здобуду цілий світ. Я був Утредом Беббанбурзьким, чоловіком, що вбив Одду Лотброксона біля моря і скинув із сідла Свейна Білокінного при Етандуні. Це я повернув Альфредові королівство, але так його ненавидів, що вирішив відвернутися від короля. Мій меч торував шлях, яким я мав намір повернутись додому. Я їхав на північ.

Лунден — найбільше місто у всій Британії. Мені завжди подобались його приземкуваті будинки й людні вулички, проте ми з Гільдою провели там лише два дні. Зупинилися в саксонській таверні в новому місті, на захід від ветхого римського муру. У ті часи місто належало Мерсії, тому там стояв данський гарнізон. У пивницях було повно купців, чужоземців і моряків. Був серед того люду й торговець на ім'я Торкільд, котрий згодився провезти нас у Нортумбрію. Йому я назвався Рагнарсоном, і він хоч мені й не повірив, але допитуватися не став — погодився лише підвезти нас за два срібняки й мою допомогу на веслах. Я був саксом, вихованим

серед данів, тому розмовляв по-їхньому. Мабуть, через те Торкільд сприйняв мене за дана. Мої блискучий шолом, кольчуга і два мечі вказували на те, що я воїн — як він, либонь, припустив, утікач із розбитої армії. Але яка різниця? Йому були потрібні веслярі. Деякі купці садять на весла лише рабів, проте Торкільд вважав, що від тих самі клопоти, тому наймав на цю роботу вільних людей.

Ми вирушили з відпливом. Наш трюм був повний тканин, франкської олії, бобрових шкур, добрих сідел і шкіряних мішків із дорогими кумином та гірчицею. Тільки-но ми відпливли від міста і зайшли в гирло Темсу, як опинилися в Східній Англії, проте самого королівства майже не бачили, бо вже в першу ніч з моря натягло густючого туману, котрий завис над річкою на кілька днів. У деякі ранки ми взагалі не могли висунутися зі стоянки, а коли трохи розпогоджувалось — трималися ближче до берега. Дістатися додому морем я вирішив, бо вважав, що так буде швидше, та натомість миля за милю ми заледве просувалися в непроглядній імлі серед плутаних берегів і приток, борючись із підступною течією. Щоночі ставали на стоянку, знаходячи, де кинути якір чи прив'язати судно, а одного разу провели цілий тиждень серед якогось забутого богами східноанглійського болота, бо на носі відірвалася дошка, а швидко вичерпувати воду було важко, тож довелося витягати корабель на берег для ремонту. Поки залатали борт, погода покращилася, туман відійшов, на морі заблискотіло сонце, і ми нарешті знову повеслували на північ — щоправда, досі стаючи на ночівлі. Дорогою помітили з десяток кораблів. Усі були довші й вужчі за Торкільдів — данські військові судна, що прямували на північ. Я подумав, що то дезертири з розбитого війська Гутрума, котрі повертаються додому, в Данію, а може, й у Фризію чи кудись, де збагатитися легше, ніж в Альфредовому Вессексі.

Торкільд був високим понурим чолов'ягою, десь тридцяти п'яти років віку, як він сам гадав. Сиве волосся він заплітав у коси, котрі довгими мотузками звисали йому аж до пояса, а на руках не носив браслетів — ознаки вояка.

— Я ніколи не був воїном, — зізнався він мені якось. — Мене виростили купцем, ним я завжди й був. А після моєї смерті купцем стане мій син.

— Ти живеш в Еофервіку? — спитав я.

— У Лундені. Але в Еофервіку тримаю товар. Там продають чудові руна.

— Там досі править Ріксіг?

Він похитав головою:

— Уже два роки як Ріксіга немає в живих. Тепер на престолі сидить Егберт.

— Коли я був ще малий, в Еофервіку був король Егберт.

— А це його син. Або онук. А може, й небіж. Хай там як, а він сакс.

— А хто справжній володар Нортумбрії?

— Звичайно, ми, — відказав він, маючи на увазі данів.

У завойованих королівствах дани часто садовили на престол своїх ручних правителів-саксів, тому ким би не був той Егберт, реальної влади він не мав. Завдяки ньому данські загарбники створювали видимість законності свого панування там. Справжнім володарем тих країв був ярл Іварр, котрому належала більша частина земель навколо міста.

— Це Іварр Іварсон, — гордовито сказав мені Торнільд, — син Івара Лотброксона.

— Я знав Івара Лотброксона, — відповів я.

Навряд чи Торкільд повірив мені, але я казав правду. Івар Лотброксон був безстрашним воїном, худим, як той кістяк, зате нестримним і лютим. А ще він дружив із ярлом Рагнармом, котрий

виховав мене, а братом його був Убба, якого я вбив біля моря.

— Іварр — ось головна сила Нортумбрії, — провадив Торкільд. — Але тільки до долини Війру, де править К'яртан. — Промовивши К'яртанове ім'я, Торкільд узявся за свій молот Тора. — Тепер його кличуть К'яртаном Жорстоким, — додав він. — А син його — то ще гірше.

— Свен, — огидливо промовив я.

Я знав К'яртана і Свена. Вони були моїми ворогами.

— Свен Одноокий, — відказав Торкільд, скривився і ще раз узявся за амулет, наче хотів захиститися від зла, що чаїлося в тих іменах. — А на північ од них править Ельфрік Беббанбурзький.

Того чоловіка я також знав. Ельфрік Беббанбурзький був моїм дядьком, котрий вкрав у мене мою землю, та я вдав, ніби його ім'я мені не знайоме.

— Ельфрік? — перепитав я. — Також сакс?

— Сакс, — підтвердив Торкільд. — Але його замок надто міцний для нас, — додав він, мовби пояснюючи, чому в Нортумбрії дозволили залишитися саксонському володареві. — Та й він нас не зачіпає.

— Дружить з данами?

— Він не ворог, — відказав купець. — Отже, найбільші тамтешні володарі — Іварр, К'яртан і Ельфрік. А далі, за горами, там Кумбраленд. Нікому не відомо, що там діється. — Це він казав про західний берег Нортумбрії, котрий виходив в Ірландське море. — Колись у Кумбраленді був великий данський повелитель, Гардікнутт його звали. Але я чув, що його вбили в уособицях. Тож що там робиться зараз — невідомо, — стенув він плечима.

Отака була вона, Нортумбрія: королівство трьох володарів-суперників, жоден з яких не мав причини любити мене, а двоє ще й прагнули моєї смерті. Та попри все, це був мій дім і я мав сповнити там певний обов'язок, через що і прямував туди.

Цим обов'язком була кровна помста. Почалося все п'ять років тому, коли К'яртан серед ночі привів своїх людей до маєтку ярла Рагнара. Вони спалили будинок і вирізали всіх, хто намагався врятуватися з вогню. Рагнар виростив мене, я любив його як рідного батька, тож мусив помститися за його смерть. Він мав сина, також Рагнара, котрий був моїм другом, проте Рагнар Молодший не міг помститися К'яртану, бо нині перебував у в'язниці. Тому я вирішив піти на північ, відшукати К'яртана і вбити його. А разом з ним — порішити його сина Свена Одноокого, що зробив із Рагнарів доньку свою бранку. Чи жива досі Тира? Цього я не знав. Мені важило тоді лише те, що я запрягнувся помстити смерть Рагнара Старшого. Сидячи в Торкільда на веслах, я інколи думав, що чиню нерозумно, повертаючись додому, бо в Нортумбрії безліч моїх ворогів, проте мене вела доля, тож коли ми звернули в широке гирло річки Гумбер, в горлі мені став клубок.

Дивитися там не було на що, крім наполовину схованого за пеленою дощу низького болотистого берега, порослого вербами, які позначали невидимі потічки, а також клаптів водоростей на сірій воді. Та ця річка вела до Нортумбрії, і в ту мить я нарешті збагнув, що чиню правильно. Мій дім тут, а не в багатому на родючі ґрунти рівнинному Вессексі. Та земля окультурена, загнана під ярмо королем і церквою, зате тут у холодному повітрі вільно ширяли дикі гуси.

— Оце тут ти живеш? — спитала Гільда, щойно з обох боків нас обступили береги.

— Моя земля далі на північ, — відповів я. — Он там Мерсія, — показав я на південний берег річки, — а он — Нортумбрія, — показав у протилежний бік. — Вона пролягає аж до земель дикунів.

— Дикунів?

— Шотландців, — відказав я, сплюнувши.

До приходу данів нашими головними ворогами були шотландці, котрі постійно набігали на наші південні кордони. Проте, як і нас, їх притисли нормани, тому загроза від них зменшилась, хоч і не зникла.

Ми гребли Узом, співаючи в такт веслам, несучись під вербами і вілхами повз долини й ліси, і Торкільд, коли ми зайшли в Нортумбрію, зняв із носа корабля собачу голову, щоб вона не відлякувала духів землі. Того-таки вечора під низьким небом ми прибули в Еофервік — головне місто Нортумбрії, місце, де вбили мого батька і я осиротів, а тоді зустрів Рагнара Старшого, котрий виховав мене і прищепив любов до данів.

На підході до міста я вже не гріб, бо весь день до того сидів на веслах і Торкільд дав мені перепочити. Я стояв на носі судна, дивлячись, як над хатами куриться дим. Провівши поглядом уздовж річки, побачив перший труп. Це був хлопчик десяти-одинадцяти років, голий, у самій ганчірці на стегнах. Він плив з перерізаною горлянкою, хоча кров з рани більше не текла, адже води Узу вимили її всю. Довге волосся колихалось у воді, наче водорості.

Проминувши ще два тіла, ми нарешті підійшли достатньо близько і побачили людей на міському мурі. Їх там було безліч, усі зі списками, щитами. На причалі, пильно стежачи за нами, їх стояло ще більше: в кольчугах, з мечами наготові. Торкільд дав команду, підняли весла, і з них закрапотіла вода. Далі корабель понесла течія, і до мене долинули крики з міста.

Я повернувся додому.

• • •

Далі — у повній книжці «Володарі півночі. Книга 3».
nashaknyga.com.ua